

—Կէլիպօլուտան մարտ 17 թարիխի
իւն Մէսէնճըրա եազըմը տըր :

Վիս ամիրալ սըր Հօրնպինին գօման.
տասընտա պուլունան ինկիլիզ տօնան.
մասը, շէնըր հալին 14 ինտէն պէրու.
լիմանըմըդտա պուլունմագտա տըր :
Պու տօնանմա եէտի զըրհըր սէֆային.
տէն միւրէքքէպ տիր : Միւթասարըք
լիվա Բէշատ բաշա իլէ պաշ գօմանտան
վէքիլի իպրահիմ բաշա, վէ ինկիլիթը.
բա գօնսօրսու վէքիլի միւսիւ Օտօնի,
մահը ճարինին 13իննի կիւնիւ ամ բա.
լը միւսմիլէյհէ վիդիթա վիւրմիլէր,
վէ ամիրալ տախի եէվմը մէզքիւրտէ
իւստէյի վիդիթա իթ միշ տիր :

Իզգէտին վարօրը հիւսմանունու տիւն
Տէրիսաստիթ տէն պուրաեա միւվա.
սէլէթ իտէրէք, Պուլլարիսիթան էեա.
լէթի եէրիլէրինտէն օլմագ հասէպի
իլէ բուստաթ վէրիլէն 600 գատար աս.
քէրի ալուրգտան սօնրա Վարնաեա
կէօթիւրմէք իւզրէ ազշամ իւզրէրի
հարէքթ իթմիշ տիր : Պապէլ նամ
տիկէր վարօրու հիւսմանուն տախի,
Ղօլստան կէլէն իմալմիւսն 1700 գա.
տար ասքէրի տիւն պուրաեա չըգար.
մըշ տըր : Մէզքիւր վարօրն քէզալիք
Կէլիպօլուտա չըգարըլաճագ սայիր աս.
քէրի ալմագ իւզրէ պու կիւն թէք.
րար Ղօլստա միւթէվէճէհէ հարէ.
քէթ իտէճէյի ըվաեթթ օլունուօր :
Ասաքիւր Օսմանիէնին հարաքեաթը
վէ ինկիլիթըրա տօնանմասըն պու.
րատա պուլունմասը շէհրիմիլէ հա.
եաթպալիշ օլմուշ տուր : Թէքմիլ կէ.
լիպօլու էհալիսի իլէ ասքէրիլէր, ան.
գարիպ ինկիլիզ տօնանմասըն Չա.
նագգալէա գանալընտան հարէքթ
իտէճէյի հալատիսին ալմագալ էսէֆ
իթմիշ տիր : Տիւն ազշամ բուժ մէք.
թէպինտէ շէհրիմիլէն խաթա ասքէր.
լէրի մէնֆաթընա օլարագ պիր օեռն
իճրա իտիլտի : Իշպու օեռն, շէհրի.
միլ բուստարըն, ասաքիլի շահանէ
հագգընտա նէ հիսսիեաթ տա օլտու.
ղունու անլաթտըմըշ տըր : Իշպահաթ
իճրա իտիլտի իսէ, միլլէլը միւթէլի.
ֆէ եէքտիկէրի իլէ գարնտաշա պա.
րընըր, Հիւթիւմէթը սէնիեա տալա վա.
զըթ զայ իթմէմէլի տիր, վագըթ զայ
իթմէք քէնտիսնէ հէր ճիհէթլէ մու.
զիւր տիր, հէր շէյտէն էվլէլ, պիր
թագըմ միւրթէքիպ մէմուրլարը
տէֆ իթմէլի, չիւնքի պունլար, է.
հալինին, հիւթիւմէթէ պուլղու ու ա.
տալէթ նագարըլա պագմասընա
սէպէպ օլուեօրար : Ղաեթթլէ հիւ
նամուս, վէ ազըլը օլան միւթէ.
սարըքթըմը Բէշատ բաշանը իլէ պիր
գաշ մէմուրիլի միւսթէնա թուլա.
րագ, Կէլիպօլունըն սայիր հիւթիւմէթ
մէմուրլարը ասլա իշէ եարար ատէմէր
տէյիլէր տիր : Մահքէմէլէր բէք սէ.
ֆիլ հալտէ օլուպ, տայիրէյի պէլէտի.
եէմիլ իսէ էսասընտան իսլահաթա
միւհիթաճ տըր :

Ասաքիլի շահանէեէ էրզագ վիրէն.
լէր բարա ալմաթըլարընտան, պաշ
գօմանտան պիր մէթուպ եու.
գարագ, պուլունտան պէյլէ էրզագ վի.
րէմէեէճէքէրին պիլտիլմիլէր տիր :
Էլէր Էօյլէ օլուր իսէ, վէ էկէր հիւ.
թիւմէթը սէնիեա, էն աղը 13-20 պին
լիւրա կէօնտէրմէլ իսէ, Գէսիմ, Մալ.
կարա, Ինէլ, Շարքէօյ, Մօիթօս, Տէ.
տէ աղաճ, վէ Յէրէճիքտէ պուլունան
ասքէրիլէրին հալի ճէրէեէ վարաճագ,
պուլունարըն նէ էրզագլարը պուլունա.
ճագ, վէ նէ տէ էրզագ սաթըն ալմագ
իլին ագճէլէրի : Հիւթիւմէթ պուրա.
լարտա 13-20 պին ասքէր պուլունտու.
ղունու, վէ կիւնիւն պիրինտէ պուլնա.
րըն էրզագ սըլ գալաճագլարըն խաթ.
ընա կէթիւրմէք :

Պիթարաֆըլա բիսեթէն, աթիտէ.
քի մէթուպու տէրճ ու պէնան իլէ,
միւստէրիճաթը հագգընտա միլլէթի.
միլ Գաթօլիք-Անթիլ Բէվէրսիւրիսթ (1)
գըսմը Բաթիլգիսանէսին նագարը
տիգգաթընը տալէթ իտէրիլ :

... Միւլէլիֆ,
8 մարտ 1879 Պէյօղլու
Իշպու արիլէյի պէնտէկէնէմ իլէ
պէնանընա իճիթար օլունան մէսէլէյի
ղաղէթալը միւթէպէրինիլին պիր քէօ.
շէսինտէ տէրճ իլլէմէնիլ իէմէնի օ.
լունուր :

Ղաղէթանըքն 4000 նիւմէրօլու նիւս.
լաէսինտէ, Գաթօլիք միլլէթի բաթիլի
սապըլը Գոլհան էֆէնտինին 6 մայիս
78 թարիլիլլէ վիրտիկի իսթիֆասընըն
սէպէպի, տէօրթ մատտէտէն տօլայը
օլուպ, պուլնլար իսէ մաթլուպու վէճէ
իլէ իճրա իտիլտիկի, վէ միլլէթտէն ա.
լաճագլը օլանլարտան էքսէրիսինին ա.
լաճագլարը իթէվլէյէ իտիլտիկիտէն
պահա իտիլմիշ տիր : Հալպու քի Բիւ.
բէլան էֆէնտիլի իմասհուպ, վէ զա.
զէթանըլտա եազըլան իֆատէյի պիւ.
տիլէնլէրէ հագարէթ օլմայըլ, սուրէ.
թի սահիհէտէ պիլտիլիմ պիր մատտէ.
յի պէնան իլէ, օլ պապտէ մէրճանին
նագարը տիգգաթ վէ մէրճանիլին
տալէթ իլլէրիմ : Եէօյլէ քի, Ալթիլիւ
Մաճար տէվլէթի թէպաասընտան միւ.
թէվլէֆա Բիլիշգօ նամ զապիթին տուլ
գէվճէսի Բէճիւն Բիլիշգօնուն, Բիւբէ.
եան Գոլհան էֆէնտինին թահթը ի.
տարէսինտէ պուլունան գըսմ էֆրա.
տընտան պիր քիմէտէ, պա իւմը
գաթիլ 14 պին զրուշ ալաճաղը օլուպ,
գըսմը մէզքիւր բուհպանլարընտան վէ
մէտեռնուն հագգալապընտան պիր զաթ
մէրգումէյի ճէլպ իլէ, պիր թագըմ
թէվիլէթտան սօնրա, մաթլուպ օլան
մէպլաղըն նըսթընը պաղըլաթարագ,
70 տաթտ Յիւսսըլ ալթունունա պիթ
թէնլիլ, մէպլաղը մէզքիւրուն, միլլէ.
թին սանտըղընտան մա ֆայիլ թէս.
վիլէ իտիլէճէկինէ տայիր մէզպուրէյէ
րէսիմ մէօհիւր իլէ միւմիլ պիր սէնէտ
վէրիւր, վէ մէզպուրէ խաթուն, եալը.
նըլ պիր այ, 70 զրուշ ալապիլտիլտէն
սօնրա, Տաթթալար վէ ալլար իլէ Թէ.
հի եէրտէ կիտիպ կէլտիլտէն սօնրա,
նըսթընա էնտիլիլէն մէպլաղը մալիմիւ.
տախի ալմաեաճաղըն կէօրէրէք,
տալաեա գընամ իթմէկէ մէհպուր օ.
լուր, վէ թայիլին իլլէտիկի վէքիլ պիր
խայիլ գէման չալըշտըգտան սօնրա, օ
տախի օսանըր, վէ իշի եիւզ իսթիւ
պրագըր : Մուալիսարէն պիր տօթիւ.
մուղուն վաթթաթալալ, մէզպուրէնին
սէֆարէթի թարաֆընտան, իտիլէճէք
տալա մէսարիֆաթընը քեամիլէն սէ.
ֆարէթի ճանիպինտէն իթէվլէյի իտիլ.
ճէկինէ տայիր եէտիլիլէ պիր մուսատ.
տագ սէնէտ վէրիլիւր, վէ մուհիպիննէ
պէնտէնիլ, վագթիլլէ սաստէթի հալ
իլէ իմրարը էվգաթ իլլէմիլէքէն, չիմ.
տի իսէ վիճուտտան տիւշմիւշ, վէ կէօյ.
տէն ալիլ օլմուշ օլան վէ պիր քիմէսի
պուլունմաեք, անճագ Ալթիլիւ սէ.
ֆարէթի թարաֆընտան մահիեա սէք.
սէն վէ Հասուն էֆէնտի հագրէթլէրի
թարաֆընտան մահիեա եիկիլիլ զրուշ
թախիս օլունան սատագա ագէսիլլէ
եաշաեան մէզպուրէ գատըն թարաֆըն.
տան տալաեա գընամ պիրլէ, միւ.
թէմատի իւշ սէնէտէն պէրու շէնտ
գըթա իւմալարա բապիթ, վէ իւմը
րապիթ, վէ իւմը գաթիլ ալթընա ալ.
տըրարագ, չիմտիեա գատար պիր չօք

—
ՊԱՆԴԱՆԱՐ ԽԱԹԹԵՆԸ
ԷՆԷՄՄԻՆԵԹԻ ՀԱՐՊԵՆԵՍԻ

Թայմա զաղէթապընըն թուրնօլա.
տա պուլունան մուսպիլի, իսթանպօ.
լուն վէ իսթանպօլ պօղաղլարընըն միւ.
տաֆասըն օգթայը նագարըլա, Պալ.
գանլար խաթթընըն հայիլ օլտուղու
ասքէրիճէ էհէմիլլէթի իւզէրինէ,
մէզքիւր զաղէթտա զայլէթ ուզուն
պիր պէնտ տէրճ իթտիլմիշ օլուպ, վէ
հէր նէ քատար պիլ սօնիւսթէլէրի.
միզաէն պիրինտէ, մէզքիւր պէնտի
եալընըլ մէպիլին պիլտիլմիշ իսէք տէ
պուր քէրէն էվրօքա զաղէթալարընտա
պու պէնտէ ֆէվգէպտէն էհէմիլլէթէ
վէ թագվիլլէթ վիրտիկիլին կէօրտիւ.
կիւմիւլտէն, աթիտէքի ֆըգըլարընը
բէյ տէր բէյ զաղէթալարը վաթթա.
սըլա տէրճ իթմէքիլի, միւստիպ
ատտ իլլէտիլ :

... իսթանպօլուն վէ իսթանպօլ
պօղաղլարընըն միւտաֆասըն նոսթը
միւթին օլապիլիւր, վէ Պապը Ալինին
եէտիլտէ գալան գուվլէյի ասքէրի.
եէնին պու սըրտատ սիւլիւք իտէճէյի
էն ալաթ թարիլ գա՞նղիսի տիր :

Օսմանլարըն թարիլի ասքէրիլի
հագըրը կէօթէրի քի, Օսմանլար
էրզագ նագլինտէ, մուհարէպէնին սէյ.
եար խասթալանէլէրինտէ, ուզուն
մուխպէրէ խաթթլարընըն մուհաֆա.
զասընտա, վէ հէրսինտէն ֆէնասը,
այրը գօմանտանլըլարը պիրլէշտիլ.
րէք, պէր հարէքթի միւթթահատէ
իճրասընտա գայիլի տիրէր, հալ պու.
քի մէզքիւր հարէքթ տէ օլմաեքնա,
հարպա քեաթիլի մանօլրալարըն
վէ թէրթիպաթըն էմիլ թէարուզի ի.
չին միւթիւրէնիլ օլտուգարը շէօյլէ
տուրսուն, հարաքեաթը թէտաֆիեա
իչին տալի մուխաթ ալալարը վարտըր
Պիլաքս Օսմանլար, պաշընա միւս.
թահքէմ մէզքիւրը միւտաֆա իլլէ.
մէքտէ բէք գուվլէթի օլուպ, պու
խուսուտա ասաքիլին էվաթը շախի.
եէլէրի պիւլիւք իլլէր կէօրիւր, վէ գա.
պիլանըն ումուսի էհիլէթիսիլիք վէ

(1) . — Մէզքիւր գըսմ, Բէվէրսիւրուս
նամ կոնգալըն աթիլի գապուլին քէնաի.
սինէ էսաս իթթիլալ իլլէմիշ օլտուղուն
տան, պուլունան պէյլէ պու գըսմը պիր
իթմէք լաղըմ կէլտիլիլտէ, Անթիլ Բէվէր.
սիւրիսթ իսթիլ վիրէճէյիլէ :

նըգմէլի միւպալըրիլէլէր վիրտիլի,
վէ քիթապէթտէն մէմուրար միւսա.
իլէյ Բիւբէլէան էֆէնտիլէ, իսլա.
ալիմ պէլլէր իլլէ տէֆա կիտիլ կէլ.
տիլլէրի, վէ միւստիլէյհին մէրհամէ.
թի տալէթ իտիլտիկի, վէ մագամը
սատարէթ վէ տիվանը աճքեամ վէ
մէզահիպ օտասընտան 17 տէֆա տըր
թէլլէրէյի սամիլլէ վէ սայիրէլէր եա.
զըլարըն հալտէ, պու անէ գատար
պիր սէմէրէ հալը օլմամըշ տըր :

Վագաա թէսվիլէյի տէյն իտիլմէ.
սի, Բիւբէլէան էֆէնտի թարաֆըն.
տան աղու օլունմուշ իսէ տէ, հէր
տէֆասընտա, միլլէթին վագթի օլմա.
տըրը ճէվապը վէրիլմիշ, վէ պէնտէ.
նիլ իսէ իֆատէմտէ, Միլլէթ, սանտը.
ղընըն հալը իֆաստա օլտուղուն
րէսմէն իլան իթմէլի, օլ վագթըլ պիլ
տէ հիսապըմըլա խապէթ իտէնի ալ.
մալընըլ, եա եօգսա միլլէթին պիր
թագըմ թէլլէրինաթլարը սաթըլպ,
չու ֆագըրըն արըն իւհիեա չըգան
ֆիլալըն քէստիլլէլի, վէ մաթլուպու
լիֆա իտիլմէլի տիր, վէ սայիրէ ճէ.
վապարըն վիրմիշ իսէմ տէ, չի ֆայ.
տէ քի հիշ պիր ֆայտէ հասըլ իտէ.
մէվիլիմ տիր, Անճագ սօն տէֆա օլ.
մագ իւզրէ, պու կիւնիլտէն մագամը
սէտարէթիւլմատէն մէզքիւր Բաթ.
րիլլանէնէ պիր տէֆա տահա մէսէ.
լէնին թէսվիլէսի իլլէթար օլունաճաղը
վէ անտէն սօնրա, մուսմէլէյի նիլա.
միլէնին իճրասընա պագըլաճաղը Ա.
վիթրիա գօնսօլտունտան վէ մագամը
խարիճիեա տէն պիլտիլլէլի տիր :
* * *

—
ՊԱՆԴԱՆԱՐ ԽԱԹԹԵՆԸ
ԷՆԷՄՄԻՆԵԹԻ ՀԱՐՊԵՆԵՍԻ

Թայմա զաղէթապընըն թուրնօլա.
տա պուլունան մուսպիլի, իսթանպօ.
լուն վէ իսթանպօլ պօղաղլարընըն միւ.
տաֆասըն օգթայը նագարըլա, Պալ.
գանլար խաթթընըն հայիլ օլտուղու
ասքէրիճէ էհէմիլլէթի իւզէրինէ,
մէզքիւր զաղէթտա զայլէթ ուզուն
պիր պէնտ տէրճ իթտիլմիշ օլուպ, վէ
հէր նէ քատար պիլ սօնիւսթէլէրի.
միզաէն պիրինտէ, մէզքիւր պէնտի
եալընըլ մէպիլին պիլտիլմիշ իսէք տէ
պուր քէրէն էվրօքա զաղէթալարընտա
պու պէնտէ ֆէվգէպտէն էհէմիլլէթէ
վէ թագվիլլէթ վիրտիկիլին կէօրտիւ.
կիւմիւլտէն, աթիտէքի ֆըգըլարընը
բէյ տէր բէյ զաղէթալարը վաթթա.
սըլա տէրճ իթմէքիլի, միւստիպ
ատտ իլլէտիլ :

... իսթանպօլուն վէ իսթանպօլ
պօղաղլարընըն միւտաֆասըն նոսթը
միւթին օլապիլիւր, վէ Պապը Ալինին
եէտիլտէ գալան գուվլէյի ասքէրի.
եէնին պու սըրտատ սիւլիւք իտէճէյի
էն ալաթ թարիլ գա՞նղիսի տիր :

Օսմանլարըն թարիլի ասքէրիլի
հագըրը կէօթէրի քի, Օսմանլար
էրզագ նագլինտէ, մուհարէպէնին սէյ.
եար խասթալանէլէրինտէ, ուզուն
մուխպէրէ խաթթլարընըն մուհաֆա.
զասընտա, վէ հէրսինտէն ֆէնասը,
այրը գօմանտանլըլարը պիրլէշտիլ.
րէք, պէր հարէքթի միւթթահատէ
իճրասընտա գայիլի տիրէր, հալ պու.
քի մէզքիւր հարէքթ տէ օլմաեքնա,
հարպա քեաթիլի մանօլրալարըն
վէ թէրթիպաթըն էմիլ թէարուզի ի.
չին միւթիւրէնիլ օլտուգարը շէօյլէ
տուրսուն, հարաքեաթը թէտաֆիեա
իչին տալի մուխաթ ալալարը վարտըր
Պիլաքս Օսմանլար, պաշընա միւս.
թահքէմ մէզքիւրը միւտաֆա իլլէ.
մէքտէ բէք գուվլէթի օլուպ, պու
խուսուտա ասաքիլին էվաթը շախի.
եէլէրի պիւլիւք իլլէր կէօրիւր, վէ գա.
պիլանըն ումուսի էհիլէթիսիլիք վէ

լիագաթըլըլարը տա, թիւֆէնք
գուլանան ասաքիլին մուվաֆֆադըյ.
եէթինէ չօլուգ գարար վէ զիւսան
վիրմէլէր :

Շու թէրթիպաթը ասքէրիլէնին
նէթիճէսի իսէ մալիւմ տիր : Եէօյլէքի
Օսմանը օրտուլարընըն նօգասնլարընը
գահիլէ իսրաճ իտէն ուսուլի հարպ,
իլի տէյիլ տիր, հալպուք Օսմանը
մէվազըր միւսթահքէմէսին գուլան.
մագ վասայիլիլին թէտարիք իլլէեէն
ուսուլ, իլի պիր ուսուլ տըր : Օսման.
լըլար պիլ թապիաթ իլլէ, քէնտիլէրին
չիմտիլի մէվէքթիլէրին մուհաֆա.
զա, վէ զայպ իթտիլլէրի մէմալիքի
տէ իսթիլտատ իլլէմէք արղուսուն.
տա տըրլար, վէ պու արղուլարընա ի.
սէ, քիման պիր շէյ սէօյլէեէմէլ : Պէ.
նիմ սէօյլէյէճէկիմ, էվրօքա բօլիթի.
գասը տէնիլէն պիւլիւք օեռնտա,
Թիւրքիւսըն իսթանաճաղը մէսէք իւ.
զէրինէ տիր : Մէզքիւր օեռնտա իսէ,
միլլէթլէր, սաթլանն թախաթալ իւզ.
րինտէ հարէքթ իտէն թալար տըր.
լար, ֆագաթ էֆրատը նաս հիշ պիր
շէյ եէրինէ գօնուլմալար :

Ձէմանէմիլլին իլի հարպը իգթի.
զասընա, լաղըմ տըր քի, ուզուն պիր
միւտաֆա խաթթը, եա ճէսիմ պիր
օրտու իլլէ, վէ եախօտ սյրը այրը օլուպ,
ֆագաթ տիւշմէն գուվլէթիլին կէրի
սիւրմէք իւզրէ, հէր գէման վէ հէր
նօգթատա, պիլ իթթիլիպագ վէ շէտի.
տէն հարէքթ իթմէկէ իսթիտաթ օ.
լան վէ էհիլէթիլ գօմանտանլար թահ.
թընտա պուլունան մալիւմ էլ մէգտար
ֆըրգալար թարաֆընտան իսթիլա ի.
տիլլին :

Հալպուք թիւրքիա մէզքիւր չըգգ.
լարտան իքիսինէ տալի մալիք տէյիլ
տիր : Պինանէ ալէյ Գագգալը տըր քի
իսթանպօլուն մուհաֆազար իլին օ.
լան միւտաֆա խաթթլարը, հէմ գըս.
սա օլտուն, հէմ պու խաթթլարը մու.
հաֆազաեա մէմուր օլան ասաքիլ թա.
րաֆընտան միւթին օլտուղուն մէրթէ.
պէ ազ հարաքեաթ իճապ իթտիլտին,
վէ հէմ տէ, շաեա պու ասքէրիլէր,
իսթիլլէրաթ թիւրապիլէ իլլէ մու.
հաֆազասընա իպիլտար իլլէտիլլէրի
մէվազըր իսթիլա իլլէրլէր իսէ, քէն.
տի շէնաթլարընը ֆայտէլի թարգա
գուլանապիլլէր :

Տէվլէթի Ալիեա, քէնտի գուվլէյի
ասքէրիեա միւթէմէլ օլտուղուն հալ.
տէ պիլլէ, թունա խաթթընը միւտա.
ֆա իտէմէմիշ տիր : Գէգալիք, գուվ.
վէյի ասքէրիլէսի, մուհարէպէնին ան.
ճագ թէլէֆաթը աթիլէսիլլէ թէնէզիլ
պուլունա իքէն, Պալգանլար խաթթը.
նը մուհաֆազա իլլէեէմէմիշ տիր : Պու
հալտէ իգաթ վէ իգթիտաթը օր.
թա տէրէճէտէ պուլունան պիր ժէնէ.
րալըն թահթը գօմանտապընտ 200,000
նէֆէր տիւշմէն օլա, Պապը Ալի Պալգան.
լարը ասլա միւտաֆա իտէմէլէքտիր :

Պալգանլար նամ սիլիլլէյի ճիպալըն
կիւզլէ պիր հուտուտու ասքէրիլլէ օլ.
տուղունա տայիր ումուսին պիր իթի.
գատ վար իսէ տէ, պու իթիգատ
քիւլիլէն եանլը տըր : Պալգանլարը,
չըմալ թարաֆտան պիր օրտուեա գալը.
միւտաֆա իթմէք տիւշ պիրօլայը միւ.
տաֆա իթմէքտէն տահա միւլլէրիւ
տիր : Ճիպալը մէզքիւրէնին թէրէլ.
րինին խաթթը, ճէնուպ թարաֆընտան
տըր : Պու խաթթ մուսայէն օլուպ,
պիր թագըմ պօղաղլարըն սըգ սըգ
մէսաֆիլէրի վէ տիւշ պիր օլա իլլէ
գաթիլ իտիլմիշ տիր : Պու պօղաղլար,
թէրէլլէ խաթթընըն միւթէտաթիւ
նօգթալարընըն իսթիլա իտէն ֆըրգա.
լարըն եան թարաֆտան տահանըլ
տուրմալարընա միւսայիլտ օլմաթըլ
կիպի, տաղլարըն ճէնուպ թարաֆընըն
պաեքլարը տալի օլ գատար սարը

տըր քի, ասքերէր, մըգտարը քիւլի
պիր տիւլէն գուվէթի թարափըն-
տան թէհտիտ իտիլէն պիր նօգթաւա
վազթիտէ թօրանմագ իշին, մէգ-
քիւր պաքըրլարտան տէրհալ աշաղը
իննմէղէր, վէ պիր մահէլլտէն տիկէր
մահէլլէ թըրմալանը պ չըգամաղար:

Էկէր օգուհանլարըն առքերի սա-
նաթը իւզէրինէ մալիւմաթլարը օլուր
իսէ, բէք ալէա անլահապիլիլէր քի
թուհա թարափընտան կէլէն պիր տիւլ-
մէն օրտուսու, հուտուտա պիր գա-
րապինա աթըմը եազլալընհանա գա-
տար, քէնտի հարէքէթլէրին, տաղ-
լարըն թէքէսի իւզէրինտէ տուրան Օս-
մանը ասաքիլինտէն սէթր իտէպիլիլ:
Վէ պիր քէրրէ տիւլմէն խաթթլարը
գարապինա մէնգիլի գատար եազլա-
լըրլար իսէ, մէգքիւր տաղլարըն պիր
չօգ էնիշ վէ եօգուշլարը, տիւլմէնին,
ալթը գատար միւլթէլիթ նօգթալար-
տան մուհահահէն իպթիտար իթմէ-
սինէ միւսաաաէ իտէրլէր, վէ պու-
նօգթալարտան հէր պիրի տէ, Օսմանը
գօմանտանլարըն քէնտի ասքերլէրի-
նի տիւլմէն գօլլարը գարալընտա թօք-
լամագ իւզրէ իթտիլէրի սալ ու զայ-
րէթ սէպէպինտէն, միւտաֆաաաթը գա-
լապիլիլ:

Նաթը քի 1877տէ, ժէնէրալ Կուր-
գօնուհ, մահէթիտէ թօլլար տալի
պուլունարագ, գօլլալըգալ Պալգանլա-
րը կէշիշ պու սէօյլէտիլիմէ իսպաթ
տըր, վէ քէզալիք, Կուրգօ Սօֆիա իւ-
զէրինէ վուգու պուլան հարէքէթիւ-
տէ, վէ 1878տէ Սօգպէլէթ, Թրափան
պօզաղըն կէշտիլինտէ, միւսալիլէյհիւ-
միւն գարալընտա, գարալըն վէ պիւ-
րուտէթի հալանըն միւլթաթարալարըն-
տան պաղաւ միւլթիլաթ գուհուր իթ-
մէմիշ տիր: Պէնտէնիլ Պալգանլարը,
հէմ գըըն կէշտիլ, հէմ եաղըն, իմտի
պալէաաէ պէհան իթտիլիմ միւթալա-
աթ, քէնտի շախի թէքէրիպէլէրիմին
սէմէրէսի տիր: Պու հալտէ, գօլլալագ
միւտաֆաա օլունմահան, վէ տիւլմէ-
նին հարաքաթընը սէթր իթմէքիլէ
վաաթա օլան պիր հուտուտու, հի-
տէյիլ օլ հուտուտու սահիպլէրի իշին,
իլի պիր հուտուտա աաա իթմէքիլէք,
քեալը ագըլ տէյիլ տիր:

(Տէվամի)

Միւլէլիթ,
Չէնտ կիւն ագաթմ բայիթաթըմը-
քըն էն միւթէպէր մահէլլէ պուլունան
Չարշուլի քէպիլտէ վազը Չէննէնի:

Էրտ վուգուա կէլէն պիր մէնգարէյի
նազլ իթմէքիլի միւնասիպ կէօրմիւ-
շիւմ տիւր:

Շէօյլէքի, պուլունտան տէօրթ մահգա-
տար մուգատաթմ, տէրուհի չարշուտա,
զէննէնիլէք իթմէք իւզրէ, պիր պապ
տիւքքեան իսթիմար իտիպ, վէ իմու-
խապէրինի ալլըլ իսէք տէ, գօնթու-
րաթ նիգամը ահքեամընհա, մէգքիւր
իմուխապէրի միւհիւրլէթմէք իւզրէ,
պէտէսթէն քէթիլաաաթը իւտուգի-
ֆէնտիլէ միւրաաաթ թօլունտուղունտա
մէգքիւր իմուխապէրի միւհիւրլէթմէ-
քէննէնիլ պէհան իթմիշ, վէ պուլուն-
սէպէպի սիւալ օլունտուգաա իսէ,
մէգքիւր չարշուտա, եանի պէտէսթէն
գաքուսու գուրպինտէ վազը Չէննէ-
նիլէր տէնիլէն մահէլլտէ, իսպաթ օլ-
մահանա, տիւքքեան վէրիմէսինին
մէմիւն օլունտուղունտա պիւթիլիլ տիր:
Պու ճէվապ իսէ, տէվէթի Ալիէնին
նիգամընա քեամիլէն մուղալիլ օլուն-
տուտան, հէրնէ գատար Շօյլ օլմաթը
էֆէնտիլի միւսալիլէյհիլ իթթար իթմիշ
իսէք տէ, պիլ նիգամ պիլմէյիլ, ան-
հագ էնաաթըմըն գալիաէսինի պի-
լիլիլ տէյէրէք, սօն ճէվապը վիւրմիշ
տիր: Էնաաթա գալիաէլէրին հիւ-
քիւմէթ նիգամընտան պիլիլէք թութ-
տուգարընտան, իմուխապէրիմիլ միւ-
հիւրլէթ գալմըլ, վէ պիլղարուր Շէ-
հիլ էմանէթինէ միւրաաաթլէ, վու-
գուի հալի մէճիւսէ խապէր վիւրմիշիլ
տիր: Պուլունտան իւզէրինէ, միւսալիլէյհիլ
քէթիլիւտա էֆէնտիլ ճէվ օլունտաաթ,
սէպէպի սիւալ օլունտուղունտա, պի-
րիննի, էնաաթ լօնհա իթմէտիքէն, վէ
լիւրնի կէրէք քէնտիմիլ վէ կէրէք շէ-
րիլէրիմիլ թարափընտան միւթէ-
պէր օլունտուղունտա տալիլ պիր քէ-
ֆիլ կէօթթիլիմտիքէն, միւհիւրլէյհիլ-
մէքէննէնիլ պիլիլտիրմիշ տիր: Պուլուն-
իւզէրինէ պիլղաէն քէֆիլ իսթէնիլիլ,
վէ պիլղաէ ինապըն ինրա իթմիշ իսէք
տէ, ելնէ էնաաթտան պաղլար չար-
շուտուգա պիր տիրլիլ զայիլ Միւլլիմ
գապուլ իթմէյիլ տիրէրէք, գարա-
լը գաթի վիւրիլ, վէ քէթիլաաա է-
ֆէնտի տալիլ իմուխապէրի միւհիւր-
լէմէքէրէք, Շէհիլ էմանէթինէ ճէվապ-
չէքմիշ օլունտուղունտան, մէգքիւր իմու-
խապէրի Պիթ-պաղարընտա քի զէննէ-
նիլէք քէթիլաաաթընա միւհիւրլէթէ-
րէք, գօնթուրաթ օլունտու ինրա իթտիր-
միլիլ տիր: Վէ պաաէհու տիւքքեան
սահիպի, էվլէլի միւսթէնիլէ կիտէ-
րէք, տիւքքեանը պիլղէ թէսիլիլ իթ-

մէսինի սէօյլէմիշ իսէ տէ, մէգքու-
տալի չըգաաաաաղըն պիլիլտիր-
կիւնտէն, Պապը գապթիլէնէ միւրա-
աաաթա մէգպուրլիլէթ հաալ օլմուշ
տուր: Վէ գապթիլէ թարափընտան
տալիլ տիւքքեանըն թէսիլիլ լաղըմ
կէլիլիլ քէնտուլէ խապէր վիւրմիշ,
վէ մէրգում տա պիր գալ կիւնէ գատար
թէսիլիլ իտէնէնիլ պիլիլտիրմիշ տիր:
Պապաթ պու միւտաթթ գարթընտա
թէսիլիլ իթմէտիլիլտէն, նիհաաէթ
հիւքիւմէթ մարիթէթիլլէ նիգամէն
պօղալթ տըրլմըլ, վէ անալթարը թա-
րափըմընա թէսիլիլ իտիլիլ տիր: Էս-
նաաթըն պիր գալ նէֆէր ուսթալարըն-
տան օլուպ, վէ հալէա էսիլ գաթա-
տա պուլունտանլար, պուլուն կէօրտիւք-
լէրինտէ, էնվալի քիւթիլիլէր վէ հա-
գարէթլէր իտէրէք, վէ չարշըմըղտա
կեամուր գապուլ էթմէյիլ, իսպաթ օ-
լան տիւքքեանըն գաաաթընտէյէրէք
պաղընտաղլարընտան, հէրքէս տիւք-
քեանըն պիր թէլալ իլէ գաաաաա
պաղալմըլ, վէ պու արաաա հալիլլէ ի-
գաթիւմ չօղալմըլ, վէ պաղլար գուրա-
գապալթմաաա պաղալմըլլար իսէ տէ,
պէրէքեաթ վէրսինիլ, ճիւրաաա կէ-
ղէն գարաղլ Էթիլիլտիլիլտէն, հի-
պիր ուլղունտուղուգ գուհուր իթմէ-
միշ տիր: Տիւքքեանլարը իթի կիւն
էօյլէնէ գաալը գալմըլ, վէ շէրիլէր-
լիլիլ տալիլ ֆէրտաաթ կիւնիւ պու-
հալի կէօրտիւքլէրինտէ, խէվիլլէրին-
տէն նալի, կէրի տէօնմէք իւզրէ ի-
քէն, պաղը թէրպիլլէսի էքսիթ օլունտա-
պիրտէն պիրէ իւզէրլէրինէ հիւհու-
իտէրէք, վէ «Վոլունտու կեամուր»
տէյէրէք, թէքմէլլէյիլ թօգաթլար
վուրմուշլար, վէ, վէր անալթարը,
բալա էմր իթտի, տէյիլ էմր իտէրէք,
թէհտիլլէր իլլէմիլլէր, վէ շէրիլլէրի-
միլ գաալիլ բալա իսթիլէօր իսէ, անըն
հուղուրունտա թէսիլիլ իտէրիլ տէտի-
կիւնտէ, տաաա զիւտաա տէօյմէք իւզ-
րէ, իւզէրլէրինէ իւշիւլմիւշլէր, վէ
վուրաաաթ թէքէլլէրէք, տիւքքեա-
նըն էօնիւնէ գաաա կէօթիլիլապ
եքէք պաղմըլլար տըր: Պու հէն.
կեամաէ, գապթիլլէր եթթիլլէրէք,
պիլաթլէրի պու ճանիլլէրին էլլէրին-
տէն խէլաա իտէպիլիլլէր տիր: Պու
ճիւլլէ իլլէ տալիլ, ֆէրտաաթ կիւնիւ
տիւքքեանընը քիլիլտիր գըմըլլար,
վէ շիւտիլիլ հալ եինէ քէնտիլլէրի օ-
թուրմաղտա իսէլլէր տէ, աաալլէթի
Սէնիլլէրին ինրաաթնա ֆէրման պուլ-

րուաաաղընտա հիշ շիւրհէմիլ Էօգ-
տուր:

Պէօյլէ պիր նաղիլ վաղըմա, վէ
նէֆսի բալիլթաթմըղտա, պու Էօյտա
պիր քիւսթաթլըղա, հիւքիւմէթի Սէ-
նիլլէ թարափընտան, միւսաաէհա օ-
լունտաաթ, հիշ պիր աղլըն գապուլ ի-
տէպիլլէնէ կիւ մէվաաաթն օլմաաթըն-
տան, պուլունտըն, ճէվալի սէղալարըն
չէքէնէքլէրի, պիլղէն տալիլ շիւրհէ-
սիլ տիր:

Պու չարշէնպիլ կիւնիւ, Գաաթ քէօ-
լիւնտէ, ճէվիլ սօղաղընտա վաղը
պիր խանէյէ խըրըղլար կիւմիլլէր ի-
սէ տէ, էվտէ պուլունտանլարտան պա-
ղըլար հէնուգ ուեուաաաթ պուլուն-
տուգարընտան, Էօգտաաա պիր շէյ
աաաաաաաաաաաաաաաաաաաաաաա
սէրէք, եալընը ալլուտա պուլունտան
իթի չիթթ պօթթին իլլէ, պիր շէմիլլէ,
պիր պաաթօն, վէ պիր տէ ապաթսթ-
հանէ մուսուղունտա չըգաաաթ կիթ-
միլլէր տիր:

Ֆէրտաաթ կիւնիւ սապաղըն, խա-
նէ սահիպի գարալալ կիտէրէք, վու-
գուի հալի իֆաաթ իլլէտիլիլտէն, «այ
էֆէնտիլ, պու քէօյիլ էնալիլ տէ
բիլլէր տէվէ իթմէքտէ տիր, պու տա
պիր խըրըղլար մը իմիշ քի, գալըղա-
տա էհէմիլլէթ վիլիլթօրտուղունտա տի-
մէսի իւզէրինէ, մէրգում մահհուպ օ-
լարաթ կէրի տէօնմիւշ տիր:

Պու ճէվապ հիշ պիր գապիլլէ վէ
հաթիլլէ եաղըլլէր շէյ օլմաաթընտան,
զիւտաաթ իլլէ թէսիլիլ վէ թէհաաթիւպ
իտիլլէ ճայիլ տիր:

—Բէզալիլ օլ կիւնէ, մէգքիւր խա-
նէտէն պիր աղ էթթէտէ, պիր խանէ-
յէ տաաա խըրըղլար կիւտիլլէրինտէ,
խանէ սահիպի իշտէրէք, աշաղը գօլ-
տուղունտան, վէ խըրըղլար տալիլ,
մէրգուտա սիւալ վար տըր տէյիլ գօր-
գուպ շիւպէն իթտիլլէրինտէ, հէ-
ման պիլաթէնիլ իւզէրինէ սիւալ պօ-
լալթաաթ, վէ գաաաաա աշաղա-
թիլար իտէրլէր:

Մէրգում շիւտիլ իւմիտիլ տէրէնէ-
տէ մէհուր հպուլունտաաա իմիշ:

Կէրէք շու Չէննէնիլլէր չարշընտա
վուգուա կէլէն ուլղունտուղունտա
տա, վէ կէրէք պու խըրըղլար տաաա,
էկէր պիլղիլ «աղըլլէ Վարդան պէլին»
ուսուլլէն իրալիլ օլունտաաթ, գարա-
լը պիլալ պուլունտուղունտա օլաա իտի,
պէս-
պէլլիլ, հիշ պիր ֆէնալթ գուհուր իթ-
մէյէնէք իտի:

Միլի միւսալիլլէյհիլ վաղ իլլէտիլի

ՉԻՆԿԵԱՆԷ ԳԸԶԸ

—98—

36

ԱՇԳ ՈՒ ՍԷՎՏԱ

Մէրգում ինթիւր թամ վազթիլտէն ա-
լաղը էնիպ, պու արալը գաաաաաա է-
լիլինտէն կէշմէթտէ օլան եիւզիւ էօրթիւ-
լիւ, վէ դայիլի հիւսէնա Փաթաթ թէնիլ
սօլիլուն վէ սիւալ էպիլտէն իլլիլիլ պիր
կէնէ գաաաաա սարլար, վէ հէյնէնաա-
տան նալի, սէսի տիլթէնէրէք:

—Գըղըմ... Անուցիլաթա... քէլամ
լէրինի իրաա իթտի:

Մէրգուրէ կէնէ գաաա իսէ, Ֆիլիլ Լը
Վէյնանըն ըզարը մուհապպէթ վէ պու-
սէլլէրինէ միւսաաթլէյիլ պիլ միւլ իտիպ,
պաաէհու կէօղ եաղալարընա եաղալմըլ օ-
լան կիւզիլ սիւալընէ էօրթիլսիւիւ աշ-
տը, վէ ինթիլարըն հուղուրունտա հէման
տիլ իւզէրինէ կէլլէրէք, միւհիւր պիր սա-
տէլլէրէ:

—Էֆէնտիլ բէտէր, խանէնիլլէ տու խուլ
իտէն, վէ շիւտիլ վիճուտի օլմահան պիր

չալալըն զիլլ օլ նաաթնա օլարաթ, հաղ-
գընտա իպաղը մուհապպէթ իլլէմիլիլ
սիլլէ ըհա իթմէքտէ օլան պիր էօրթիւլէ
տուաաթըն էսիլիլմէյիլիլ, տէտի:

—Անուցիլաթա, գըղըմ, քէլամիլիլ
իշթմէքտէ պուլունտան ճէնաաղ չաղըն
վէ բէտէրինէ հուղուրունտա եէմին իտէ-
րիմ, սէն տըրթ գօղալը տէյիլսին...
Նիմտի պէնիլմ իլլէ էվալտըմ վար տըր...
տէհու ճէվապ վիւրիլ Ֆիլիլ շէտիլտէն կէնէ
գաաաաա աաաաա գաաաաա, պօղաղընա
սարլարաթ:

Չալ պու քի մէրգուրէ կէնէ գաաա
Անուցիլաթա օլմահաթ, Գարմէն իտի:

Նաաթ օլունտա, շիւկէնտէ վէ սաաղը
չէնիլ գըղը, վէ ըվալիլլէ թաաթըն տը Նա-
թաաաաա տուր գալմըլ օլան մէրգուրէ
կէնէ գաաա, իլլէ մէնգաթէսինի մէ-
հարէթի մէնֆուրէ իլլէ ինրա իթմիշ օլուն-
տու պու աշաղ գօմէտեանըն բաաաթը
ֆիլլէրինտէ հաալ իթմիլ իտի: Իլլէ պու-
նուն իլլապաթընը մուլթաաաթէն վէ հէր
քէսին աաաաապիլլէնէյիլ պիր գօլլալըն
պէհան իտէնէյիլ, շիւնի գաթէն Գար-
մէնին նիւպիլ տէրէնէտիլ արաղը վէ
նաաաաաաաաաաա, վէ ֆիլլէյիլտէն հըրը
չանը, վուգուի հալի անլաթմաաա հէման
քեալիլ տիրլէր:

Շալաթիլլէնէ քիւսթաա պիր թէպէտ-

աիլ ֆիլլէր, էվլէլ էմիլտէ մէրգուրէնին
զիւնիլտէ թէվիլլա իթմէյիլ իտի, Փա-
թաթ Սէնթ Արիլլէն պուլունտա թարափ-
ընտա քէնտիլիլ տէրունիլլէնէ գապուլ իլլէ
Սէն-Նաղէրէ կէօթիլլէրէնէ օլան սէֆի-
նէնին իլլիլտէ պուլունտուղունտա միւտաթթ
գարթընտա, Գարմէն պուլունտուղունտա մէյ-
եուս վէ սէֆիլ հալի վէ նէ օլմաաղ իւզ-
րինէ միւտաթթ մէտիլտէ միւսաաաթ
իթտի:

Շիւպիլլէր մէրգուրէնին գարաաա
Մօրալլէ պիլաթէ վէ սէֆիլ իտի իսէ
տէ, պու ճիւլլէ պիր մուալլէնէ տէսթէ-
յի օլապիլլիլլէն օ տալիլ նապէտիլ օլմուշ
իտի... Մուհապպէթ վէ էմիլլէթիլլէր գա-
ղաաթըն վէ շիւպիլլէր մուալլէնէթինէ
տալիլ մաղաթ օլմաաղը Անուցիլաթա տէ-
նիլտէ պօղալարաթ, ճէնաաղ չաղըննէգ-
տինէ կիլթիլ իտի... Վէ աղաթ նիքեա-
հըննէ մէրգուրէլլէրինէ պիր թանսթիլ իս-
պաթ օլան, վէ Պարապիլլէր մանաթը
ընըն պաղ բաաիլիլ թարափընտան թան-
գիմ վէ իմա իտիլլէ պուլունտան իթի գը-
թա էվաաթտան պիրիլ, Փուրթունա միւ-
նաապէթիլլէր գալ օլմուշ օլմաղլէ, գէվի-
նին ֆաաիլլէրաաթըն արաաաղ, վէ անլէրին
մուալլէնէթ վէ հիւսէնսինէ նալիլ օլմա-
տալիլ միւսթիլ տէյիլ իտի, շիւնի Գարմէ-
նին պուլունտուղունտա շիւպիլլէր հալ, Չալա-
նաաա քէնտի իւզէրինէ թաաղաթ ինրա
իտիլլէնէ միւսալիլ տէյիլ իտի:

Տիւնեաաա, պուլունտան տաաա զիւտա-
տէնէթիլ վէ մէյիլ օլունտաաթ պիր հալ
օլմաաթ իտի:

Մէրգուրէ կէնէ գաաա իսէ գաաղը թէ-
րաաա տէօնիլլէր իտի իսէ, չըգաաաթ պիր
Էօլ պուլամսթօր իտի, լաթին խալլէր, եա-
նըլլէօրունտա, շիւնիլլէր գալթ աղիլ պիր գա-
րաաաաաաա պիր իմիլտէ կէօլիլիլ կէօրիւ-
նիւթօր իտի, Փաթաթ պու կէօլիլլէրէք պէլ-
լիլիլ օլունտուղունտան, շալտ մէվալլէ ֆիլ-
լէ կէլլէ պիլլէ, միւսթաաթ պէլլէնէ ճիւզիլ վէ
էհէմիլլէթիլլէր նիլթալիլ հուսուլլէ կէթիլլէ-
պիլլէնէք իտի:

Գարմէն, պիր արաղը տա, Չալընա
կիտիլ, վէ Ֆիլիլ Լը Վէյնանը պուլարաթ,
«Պէն տօն ճիւզ րօլլէրունտա գըղընըն րէ-
ֆիլլէր վէ տօնթու իտիլմ»: Մէրգուրէ սօն
սաաթընտա, պանա, պու սաաաաաաա
թէպիլլէր իթտիլլէր, տէրունիլլէրէք տիլ
տէրինին վէ սիլլին մէրթուպուլունտա վար
տըր: Պէնիլլէ իսէ նէ՝ սըղընաաթ պիր եէ-
րիմ, վէ նէ՝ պէնի հիւսայէ իտէնէք պիր
քիլլէմ վար տըր, իմտի ըհա իտէրիմ պէ-
նի եիւզ իւսթիլ պըրաաաաաաա, » տիւ-
մէքիլիլ տիւլիլլէնէք իտի:

(Տէվամի)

Գալաթա առ Բենճէնպիհ - բազարընա
Նօ . 44 իսի խանընա